

การวิจัยเส้นทางทางท่องเที่ยวทางน้ำ ตามรอยเสด็จประพาสของรัชกาลที่ 5 ตามลำน้ำแควน้อย จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการศึกษาเพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวใหม่โดยอาศัยความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ในการเสด็จประพาสทางน้ำตามลำน้ำแควน้อยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 อีกทั้งหาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตลอดจนการเชื่อมต่อเส้นทางทางท่องเที่ยวทางน้ำกับเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตการณ์ทั้งแบบการมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีพูดคุย สอบถามเชื่อมโยงเรื่องราวประเด็นต่างๆ และการสนทนากลุ่มโดยการพูดคุยกับกลุ่มกิจกรรมต่างๆ หรือตั้งวงสนทนากับผู้อาวุโส ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่า การเสด็จประพาสแม่น้ำแควน้อยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พบว่ามีสถานที่ต่างๆ ที่ปรากฏทั้งจากการแวะเที่ยวและพักค้างแรมรวมทั้งสิ้น 23 จุด จากการสำรวจพื้นที่ตลอดเส้นทางไม่พบจุดประพาส 3 จุด โดยมีจุดที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอยู่แล้ว 5 จุด คือ เขาปูน (วัดถ้ำเขาปูน) เมืองสิงห์ (อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์) ถ้ำกระแซ ถ้ำละว้า พุน้ำโจนใหญ่ (น้ำตกไทรโยคใหญ่) ขณะเดียวกันพบด้วยว่ามีสถานที่ที่รัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสอีก 4 แห่ง มีศักยภาพมากพอที่จะจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำแห่งใหม่ได้ คือ 1.แก่งสารวัตร 2.พุท้อช้าง 3. ถ้ำนารีกินนร และ 4. ถ้ำผีใหญ่ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นถ้ำผาสุข) ส่วนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสด็จประพาสของรัชกาลที่ 5 นั้นมีประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณสถานที่ที่เสด็จประพาสให้สัมภาษณ์จำนวน 1,376 คน มีเพียงร้อยละ 25.44 หรือจำนวน 350 คนเท่านั้นที่ทราบว่า รัชกาลที่ 5 เคยเสด็จประพาส

ส่วนความต้องการของประชาชนร้อยละ 97.75 ต้องการให้จัดพื้นที่ในเขตตำบลที่มีภูมิลำเนาอยู่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และต้องการให้พัฒนาระบบสาธารณูปโภคเพื่อรองรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด อย่างไรก็ตามประชาชนส่วนใหญ่ยังเห็นว่าควรมอบให้กับภาครัฐ หรือหน่วยงานราชการเป็นผู้ดูแลมีอำนาจหน้าที่เรื่องการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวนั้นจัดการถึงร้อยละ 42.29 โดยมีประชาชนเพียงร้อยละ 18.36 เท่านั้นที่ต้องการให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวใหม่

The objectives of the research “Along the Kwai Noi River as Royal Visit of King Rama V, Kanchanaburi” were to find the new route of tourism by following the way of the royal visit to Sai Yok waterfall of King Rama V, to find the participation of community for tourism management, to connect the river tourism and local tourism and surrounding by collecting the data both participated-observation and non-participated-observation, in-depth interview and talk with community’s head religion’s head and tourism’s governor.

The results of this study found that there are 23 points where King Rama V had visited and stayed overnight during on the way of the royal visit to Sai Yok waterfall, there are 3 points where cannot find royal visited point, there are 5 points where are the tourism destination; Khao Poon temple, Muang Sing Historical Park, Krasae cave, Lawa cave and Sai Yok Yai waterfall. Beside this, there are 4 points where can develop to be new tourism destination; Kang Sarawat, Pu thong Chang, Naree Kinnon cave and Pee Yai cave (changed to Pa suk cave). Refer to 1,376 local persons who answered the question was found that only 25.44 % or 350 persons know that King Rama V had visited.

97.75 % of local people said that the place where King Rama V had visited should improve to tourism destination and should to develop infrastructure for supporting tourists. However, 42.29% of local people think that government should manage this new tourism destination and there are only 18.36% of people think that the participation of community is necessary.